

20. 10. 2016

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Střídavá péče, školní docházka a vzdálenost bydlišť rodičů

Poměrně velký rozruch u laické i odborné veřejnosti vyvolal před dvěma lety publikovaný náleze Ústavního soudu ze dne 30. 5. 2014[1], ve kterém Ústavní soud konstatoval, že vzdálenost mezi bydlišti obou rodičů nemůže sama o sobě být překážkou střídavé péče. Mnozí si takto publikovaný názor Ústavního soudu vysvětlili tak, že i když otec bydlí v Ostravě a matka v Aši, tak to není na překážku střídavé péči, jelikož soud i školský zákon[2] dovolují plnit si školní docházku ve dvou různých školách, případně jsou tu jiné možnosti (individuální školní plán, atd.). Nyní, o dva roky později, na toto své rozhodnutí Ústavní soud opět navázal[3], a to ve stejné věci. Ačkoliv se přidržel svého dřívějšího názoru, že střídání dvou školních docházek není a priori překážkou pro střídavou péči, podmínky pro reálnou aplikaci takového režimu definoval velmi úzce.

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ
JAN STA
KOSTKA

V dané věci v úplně první fázi nejprve rozhodoval Okresní soud v České Lípě, který dítě předškolního věku svěřil do výlučné péče matky a otci umožnil široký styk (dítě tak mělo trávit s matkou 19 dní a s otcem 11 dní v měsíci). K odvolání otce Krajský soud v ústí nad Labem, pobočka v Liberci, rozhodl tak, že dítě svěřil do střídavé péče obou rodičů s intervalem střídání po čtrnácti dnech. Proti tomuto rozhodnutí podala matka ústavní stížnost, kterou Ústavní soud výše uvedeným nálezem sice zamítl z jiných důvodů, nicméně v nálezu konstatoval, že stěžovatelkou namítaná *vzdálenost mezi bydlišti obou rodičů (Česká Lípa a Olomouc) není hlediskem, které by samo o sobě mohlo být důvodem, který by a priori vylučoval vhodnost střídavé výchovy dítěte. Přitom uvedl, že při posuzování je naopak třeba přihlídnout k dalším okolnostem daného případu, zejména pak k tomu, zda dítě není převozem a pobytem ve zcela odlišném prostředí příliš fyzicky či psychicky zatěžováno a zda je v možnostech rodičů ve stanoveném intervalu tuto vzdálenost překonávat. Dále konstatoval, že nemá předem za vyloučené, aby model střídavé výchovy nemohl přetrvat i poté, co nezletilá nastoupí do první třídy základní školy.*

Po tomto zamítavém nálezu tedy rodiče respektovali rozhodnutí Krajského soudu (potažmo Ústavního soudu) a v péči o dceru se střídali. Po dvou letech (resp. poté, co dívka nastoupila do školy) však začalo kolečko nanovo - matka podala opět návrh na svěření nezletilé dcery do její výlučné péče, přičemž argumentovala změnou poměrů spočívající v zahájení školní docházky, změnou zdravotního stavu dcery a prohloubením rozporů v komunikaci rodičů. **Okresní soud v České Lípě došel po rozsáhlém a důkladném dokazování[4] k závěru, že střídavá péče po zahájení školní docházky již není v zájmu nezletilé.** Za stěžejní považoval znalecký posudek psychologů, která uvedla, že *ačkoliv nezletilá školní dualismus formálně zvládá (má výborný prospěch), tak je to*

na úkor velkého energetického vypětí a psychické pohody. Navenek se sice projevuje jako vysoce adaptabilní na změny prostředí, vnitřně však hluboce prožívá napětí a konfliktní atmosféru mezi rodiči. Je emočně kolísavá, motoricky neklidná, trpí úzkostnými obavami z možného selhání. Tlak, kterému čelí, ji nepřiměřeně zatěžuje a poškozuje na vývoji. Okresní soud tedy dovedl, že zejména vzhledem k psychickému stavu nezletilá a nepřiměřené zátěži, která je na ni v důsledku střídavé péče kladena, není střídavá péče v jejím nejlepším zájmu.

Proti tomuto rozhodnutí podal otec odvolání ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem, přičemž odvolací soud prvoinstanční rozhodnutí změnil a rozhodl ve prospěch otce, když návrh matky na její výlučnou péči zamítl s odůvodněním, že nenastala taková změna poměrů, která by odůvodňovala změnu předchozího rozhodnutí, kterým byla nezletilá svěřena do střídavé péče rodičů. Uvedl, že z provedených důkazů nevyplývá, že by na straně rodičů či nezletilé došlo k takovým zásadním změnám struktury osobnosti, která by střídavou péči vylučovala. Dovedl, že *nezletilá nemá se zvládnutím učiva problémy, na vysvědčení měla v první třídě samé jedničky, vše zvládala bez problémů a žádné potíže se nevyskytly ani ve druhé třídě. Z uvedeného je zřejmé, že docházka do dvou škol nečiní nezletilé žádné potíže, a to jak po stránce výsledků, tak po stránce emoční a sociální.* Dívka byla tedy i nadále ve střídavé péči rodičů.

Matka se proti rozhodnutí Krajského soudu bránila ústavní stížností, kterou soud v červnu letošního roku shledal důvodnou. Došel k závěru, že odvolací soud dostatečně nezkoumal, jaké má střídání dvou škol důsledky na psychický vývoj nezletilé dívky. Ústavní soud přisvědčil názoru stěžovatelky - matky, když konstatoval, že odvolací soud nerespektoval závěry znalkyně, která charakterizovala aktuální psychický stav nezletilé vnitřní tenzí, úzkostí z možného negativního hodnocení či výkonového selhání. *Vyšetření nezletilé ukázalo, že zvládá školní dualismus jen formálně s velkým energetickým vypětím a na úkor své psychické pohody, což se projevuje např. věkově nepřiměřenou sebekontrolou v oblasti sdílení a striktním oddělováním svých dvou světů. Nezletilá dle znalkyně bagatelizuje nepříjemné pocity a zastírá je, případně potlačuje, hrozí jí tak ztráta kontaktu s emocemi, když negativní emoce jsou vnímány jako nepovolené. Střídavá péče realizovaná za stávajících podmínek není dle znalkyně v zájmu nezletilé, neboť tlak, kterému nyní nezletilá čelí, ji nepřiměřeně zatěžuje a poškozuje ve vývoji, nezletilá cítí vysoký podíl odpovědnosti za fungování střídavé péče, úzkostně se snaží uspět a vyhovět očekávání dospělých osob a nikoho nezklamat.* Ústavní soud vzal také v potaz zprávu pedagogicko-psychologické poradny, v níž se poukazuje na to, že s nárůstem učiva a zrychlováním školní práce bude muset nezletilá za zvládnutí požadavků vynakládat zvýšené úsilí, což může vést k jejímu přetěžování. Dále se zabýval i zprávou kolizního opatrovníka, který poukázal na značně komplikovanou komunikaci mezi rodiči (neschopnost domluvit se na předávání nezletilé, dlouhodobá nedostupnost otce v době, kdy má dceru v péči, atd.). Nezletilá přitom napjatou atmosféru vnímala velmi citlivě a snažila se dalším konfliktům předcházet - podřizovala se přání rodičů a snažila se žádného z nich nezklamat. Dalším argumentem proti střídání dvou školních docházek byla skutečnost, že nezletilá mnoho školních a zájmových aktivit z důvodu čtrnáctidenních intervalů nedokončí a jiných se nemůže účastnit vůbec, což na ni může působit postupem času demotivačně.

V rámci svého posouzení Ústavní soud opět konstatoval, že předním hlediskem při jakémkoliv činnosti týkající se dětí musí být jejich nejlepší zájem. Může se stát, že se nejlepší zájem dítěte dostane do konfliktu s oprávněnými zájmy ostatních osob (dalších dětí, rodičů, atd.). V takovém případě má však nejlepší zájem dítěte vyšší váhu, než ostatní oprávněné zájmy. Součástí nejlepšího zájmu dítěte je i právo na jeho zdravý psychický vývoj, který stojí nad zájmem rodičů podílet se na péči o své dítě stejnou měrou, i nad zájmem dítěte být v péči obou rodičů (pakliže oba naplňují objektivní kritéria svědčící pro střídavou péči zhruba ve stejné míře, jako tomu bylo v tomto případě). Ústavní soud tedy zrušil rozsudek odvolacího soudu, který návrh matky na její výlučnou péči zamítl. Uvedl, že odvolací soud dostatečně nepřehodnotil stávající výchovné poměry s ohledem

na nejlepší zájem nezletilé. Přehodnocení stávajících výchovných poměrů musí být komplexní a podrobné, a v každé složce je třeba hodnotit zájem dítěte. **Není dostačujícím zjištěním, že nezletilá režim střídavé péči a docházku do dvou základních škol zvládla. Je třeba zkoumat, jaký má tento režim vliv na její soukromý život, zda nezletilá prožije šťastné a spokojené dětství či zda má možnost stykat se se svými vrstevníky a být součástí kolektivu.** Pouhé zvládnutí učiva není v tomto ohledu dostatečným odůvodněním, zvláště za situace, kdy dle závěrů znaleckého posudku nezletilá zvládá školní dualismus na úkor své psychické pohody.

Je tedy zřejmé, že ačkoliv Ústavní soud střídavou péčí obou rodičů bydlících ve značné vzdálenosti od sebe a priori nevyločil ani u školního dítěte (tj. zopakoval svůj názor publikovaný v původním nálezu z roku 2014), **tak možnost jejího skutečného nařízení v takovém případě značně omezil.** Těžko si totiž lze představit nezletilé dítě, které bude střídání dvou školních zvládat bez újmy na jeho či její psychické pohodě či bez nepřiměřeného vypětí sil. Jedná se nejen o střídání dvou různých výchovných režimů u rodičů, ale i o různé školní režimy, různé učební plány, projekty, kamarády, spolužáky, mimoškolní aktivity, v podstatě všechno, co tvoří dětský svět.

Osobně si neumím představit situaci, kdy by takovýto model odpovídal nejlepšímu zájmu dítěte a nekladl na něj nepřiměřené nároky. Ačkoliv i taková situace může prakticky nastat, bude se dle mého názoru jednat o velmi výjimečný případ (sebevědomé dítě s živou, extrovertní povahou, komunikace rodičů na velmi vysoké úrovni, ochota ke spolupráci všech zúčastněných učitelů a vedoucích družin a mimoškolních aktivit, atd.).

JUDr. Jitka Korejzová,
advokátní koncipientka

[Advokátní kancelář Jansta, Kostka spol. s r.o.](#)

Těšnov 1
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 875 402-9

Fax: +420 221 875 401

e-mail: kancelar@jansta-kostka.cz

[1] Nález Ústavního soudu ze dne 30. 5. 2014, sp. zn. I. ÚS 1506/13.

[2] K tomu viz § 49 odst. 4 zákona č. [561/2004](#) Sb., školský zákon.

[3] Nález ústavního soudu ze dne 24. 6. 2016, sp. zn. II ÚS 169/16.

[4] Dokazování Okresní soud v České Lípě provedl mimo jiné znaleckým posudkem znalce z oblasti psychologie, osobním pohovorem s nezletilou i pohovorem prostřednictvím kolizního opatrovníka, zprávami z obou navštěvovaných základních škol, písemnými vyjádřeními vedoucí vychovatelky školní družiny a vedoucími zájmových aktivit, písemnými zprávami z Pedagogicko-psychologické poradny v bydlištích obou rodičů a výpověďmi svědků.

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)